

Lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö Elina Rantakokko

Lausuntotiivistelmä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muutoksesta

Esitysluonnos rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä rahanpesulaki) 1 luvun 2 §:n muutoksesta oli lausuntokierroksella 16.12.2024-3.1.2025- Lausuntokierroksen lyhyt kesto johtui esityksen kiireellisyydestä. Annetut lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan lausuntopalvelu.fi -palvelusta ([Lausunto - Lausuntopalvelu](#)) ja valtioneuvoston hankeikkunasta ([Rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistus-hanke - Valtioneuvosto](#)).

Lausunnonantajista Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Finanssiala ry, Finanssivalvonta, Poliisihallituksen arpajaishallinto, puolustusministeriö, sisäministeriön poliisiosasto, suojelupoliisi, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Tulli, ulkoministeriö, Ulosottolaitos ja Verohallinto ilmoittivat kannattavansa ehdotettua muutosta.

Ahvenanmaan maakuntahallitus, keskusrikospoliisi, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, oikeusministeriö, Rajavartiolaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Yrittäjät ry, Tietosuojavaltuutetun toimisto ja työ- ja elinkeinoministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole esityksestä lausuttavaa.

Suomen Asianajajaliitto totesi lausunnossaan, että sen näkemyksen mukaan nykyinen rahanpesulaki on tulkinnanvarainen sen suhteen, mikä taho asianajajien ja asianajoyhtiöiden osalta on lain velvoitteiden kohteena oleva ilmoitusvelvollinen. Rahanpesulain nykyinen sanamuoto (asianajaja tai hänen apulaisensa) viittaa siihen, että asianajajat ovat ilmoitusvelvollisia henkilökohtaisesti ja näin lakia onkin vakiintuneesti tulkittu, mutta käytännön syistä Asianajajaliitto on joutunut kuitenkin kohdistamaan valvontaa asianajoyhtiöihin. Suomen Asianajajaliitto totesi, että asiassa voi myös kriittisesti arvioida, vastaako rahanpesulain kansallinen implementointi EU:n nykyistä rahanpesudirektiiviä, jossa lain soveltamisalasaännös on asianajajien osalta kirjattu sen taustalla olevasta direktiivistä poiketen. Rahanpesulaissa lain soveltaminen asianajajiin on kirjattu eri tavalla kuin muiden oikeudellisten palvelujen tarjoajien osalta toisin kuin direktiivissä, jossa on kirjattu samalla tavalla. Asiassa on perusteita katsoa, että

minimiharmonisointidirektiivin vähimmäisvaatimukset on alitettu Suomessa, kun asianajajien on katsottu olevan ilmoitusvelvollisia ainoastaan henkilökohtaisesti, kun direktiivissä ilmoitusvelvollisiksi on säädetty oikeushenkilöt tai luonnolliset henkilöt. Toisaalta nykyisen rahanpesulain 1 luvun 4 §:n määritelmien mukaan laissa tarkoitetaan ilmoitusvelvollisella kuitenkin 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja yhteisöjä ja elinkeinonharjoittajia (5 alakohta). Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että asianajajia koskeva 12 alakohta ei mainitse lainkaan asianajoyhteisöjä vaan puhuu vain yksilöistä.

Rahanpesulain velvoitteet kohdistuvat nimenomaan ilmoitusvelvollisiin. Ilmoitusvelvollisten osalta on olennaista, että olisi selvää, onko ilmoitusvelvollinen asianajaja henkilökohtaisesti vai asianajotoimisto yhteisönä. Nykyistä rahanpesulakia sen sanamuodon mukaan tulkittaessa on päädytty siihen, että asianajajat ovat ilmoitusvelvollisia henkilökohtaisesti. Tämä ei kuitenkaan vastaa lain 4 §:n määritelmää ilmoitusvelvollisesta, sillä yllä olevan mukaisesti ilmoitusvelvollisia ovat yhteisöt ja elinkeinonharjoittajat, eivät henkilöt. Muiden oikeudellisia palveluita tarjoavien osalta ilmoitusvelvollisiksi katsotaan yhteisöt, esimerkiksi lakiasiantoimistot, ei niissä työskentelevät yksittäiset juristit. On erikoista ja käytännössä hankalaa, että asianajajien osalta on päädytty toisenlaiseen ratkaisuun, joka Asianajajaliiton käsityksen mukaan poikkeaa myös esimerkiksi muissa Pohjoismaissa direktiivin implementoinnissa tehdyistä ratkaisuista. Tällä hetkellä rahanpesulain sanamuodon ja hallinto-oikeuden linjauksen mukaan osakeyhtiömuotoiset asianajotoimistot eivät ole rahanpesulaissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia eikä niihin voida soveltaa rahanpesulain velvoitteita tai kohdistaa rahanpesulain 8 luvussa tarkoitettuja sanktioita. Suomen Asianajajaliitto piti lakiehdotusta onnistuneena ja ehdottoman tärkeänä.

Finanssiala ry nosti esiin, että asian jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että asianajajia toimii myös oikeusaputoimistojen palveluksessa. Vaikuttaisi perustellulta, että myös heidät otettaisiin sääntelymuutoksen piiriin. Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunnossa todettiin, että oikeusaputoimistojen valvontaan liittyvät kysymykset ovat olleet hieman epäselviä ja että virasto on saanut siihen liittyen oikeusministeriöltä ohjausta vuonna 2023. Ohjauksessa annetun oikeusministeriön näkemyksen mukaan oikeusaputoimiston rahanpesulain mukainen toimivaltainen valvoja on Etelä-Suomen aluehallintovirasto, sikäli kun oikeusaputoimisto hoitaa rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia toimeksiantoja. Oikeusministeriön antaman tulkinnan valossa aluehallintovirasto katsoo, ettei oikeusaputoimistoja tarvitse erikseen huomioida asianajajia koskevassa soveltamisalakohdassa, vaan lakimuutos voidaan toteuttaa nyt esitetyllä tavalla. Aluehallintovirasto pitää kuitenkin monelta osin ongelmallisena oikeusministeriön tulkintaa toimivaltaisesta valvojasta sekä ylipäätään

rahanpesulain soveltumisesta julkisiin oikeusavustajiin ja katsoo, että asiaan tulisi palata uudelleen rahanpesulain kokonaisuudistuksen yhteydessä.